

Monika Kobylańska

SPRAWY O KRYPTONIMACH „ZMOWA” I „KORPORACJA”. PRZYKŁADY DZIAŁAŃ SŁUŻBY BEZPIECZEŃSTWA WOBEC NIEZALEŻNEGO ZRZESZENIA STUDENTÓW W FILII UNIwersYTETU ŚLĄSKIEGO W CIESZYNIE (1980–1981)

Cieszyn w 1980 r. był małym ośrodkiem akademickim, w którym – tak jak i dziś – mieściła się filia Uniwersytetu Śląskiego (UŚ). Tutaj również dotarła solidarnościowa rewolucja, której wyrazem było m.in. utworzenie Niezależnego Zrzeszenia Studentów (NZS). Jak do tej pory, nie powstały szersze opracowania dotyczące działań operacyjnych Służby Bezpieczeństwa (SB) wobec NZS Uniwersytetu Śląskiego¹. Wynika to w znacznej mierze z faktu, iż jak dotąd nie udało się natrafić na kompletne materiały archiwalne, obrazujące działania operacyjne SB wobec NZS na tej uczelni. Z tego też względu wyjątkowy charakter mają zachowane w całości dokumenty, przedstawiające działania operacyjne SB wobec NZS w cieszyńskiej filii Uniwersytetu Śląskiego. Niniejszy artykuł jest pierwszą próbą zakreślenia, jedynie w bardzo ogólnym zarysie i w oparciu tylko o dwie sprawy operacyjne, powyższej tematyki.

Cieszyński NZS w latach 1980–1981 rozpracowywano w ramach spraw operacyjnych o kryptonimach „Zmowa” i „Korporacja”. Spektrum działań SB było szerokie – poczynając od analizy sytuacji w środowisku studenckim, poprzez stosowanie technik operacyjnych, jak podsłuch telefoniczny, tajne przeszukanie czy kontrola korespondencji, aż po próby wpływania na rzeczywistość przy użyciu osobowych źródeł informacji (OZI) czy realizowane z ich udziałem kombinacje operacyjne.

Pierwsza z powyższych spraw operacyjnych została założona 25 listopada 1980 r. Z akt jednak wynika, że funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa obserwowali rozwój sytuacji na uczelni już od początku października 1980 r. Pretekstem do wszczęcia intensywnych działań operacyjnych był strajk, który rozpoczął się w akademikach cieszyńskiej Filii Uniwersytetu Śląskiego. Jak wynika z akt, SB skupiła się głównie na kontrolowaniu wydarzeń

¹ Wyjątek stanowią tu jedynie dwa artykuły (zob. M. Kobylańska, *Kryptonim „Związek”*, „25 lat NZS”, specjalny dodatek do „Dziennika Zachodniego”, 18–19 II 2006 r.; J. Jurkiewicz, *W drodze do NZS*, „25 lat NZS”, specjalny dodatek do „Dziennika Zachodniego”, 18–19 II 2006 r.).

zachodzących na uczelni. Niewątpliwym osiągnięciem operacyjnym było umieszczenie w bezpośrednim otoczeniu działaczy NZS aktywnego, a przez to bardzo niebezpiecznego, tajnego współpracownika o pseudonimie „Kondor I”², który „został zatrudniony na uczelni, posiadał bezpośrednie dotarcie do inicjatorów strajku, informował wyprzedzająco o zamierzeniach studentów, a także mógł częściowo wpływać na ich decyzje”³. Rozpracowując środowisko cieszyńskiego NZS, SB wykorzystywała także kontakty operacyjne („JB”, „KB”) i kontakty służbowe („NG”, „AK”, „BP”), których rolą było głównie dostarczanie informacji niezbędnych do zbudowania przez SB obrazu sytuacji.

Szyfrogramy informujące o przebiegu wydarzeń w cieszyńskiej filii Uniwersytetu Śląskiego były wysyłane na bieżąco do Departamentu III Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. O wszystkim, co dotyczyło działalności NZS, informowano również standardowo Komitet Wojewódzki PZPR w Bielsku Białej. W wyniku realizacji sprawy operacyjnego sprawdzenia (SOS) „Zmowa” funkcjonariuszom SB udało się ustalić dane wszystkich przywódców uczelnianego strajku oraz rozpoznać strukturę cieszyńskiego NZS. Bacznie obserwowano jej członków na czele z Pawłem Rzyczniakiem⁴, najbardziej aktywnym działaczem NZS w tym okresie.

SOS „Zmowa” została zamknięta 19 marca 1981 r. i złożona do archiwum Wydziału „C” KW MO w Bielsku Białej, zgodnie z wytycznymi Departamentu III MSW. Zapewne data 19 marca, zbiegająca się z datą prowokacji bydgoskiej⁵ jest przypadkowa, tym niemniej od tego momentu działania SB nabrały tempa.

Po lutowych strajkach, które objęły całą Polskę, NZS został zalegalizowany i stał się organizacją masową. To spowodowało, że SB uznała za stosowne rozpocząć nową SOS o szerszych założeniach niż sprawa „Zmowa”. Odpowiednim momentem były wybory do władz NZS w cieszyńskiej filii UŚ.

Z założeń nowej SOS krypt. „Korporacja” wynika, że SB postawiła sobie za cel rozpoznanie działalności wszystkich grup NZS oraz radykalnych działaczy tej organizacji i wyselekcjonowanie osób posiadających odmienne od obowiązujących poglądy polityczne. Ponadto ważne, z punktu widzenia SB, było rozpracowanie działających w środowisku studenckim niezależnych organizacji politycznych. Kolejnym zadaniem, jakie postawili przed sobą funkcjonariusze SB, była likwidacja wrogich tendencji występujących w NZS na terenie filii UŚ w Cieszynie i przejęcie kontroli nad pozostałą grupą działaczy cieszyńskiej struktury NZS⁶. Wiele wskazuje na to, że już w momencie zakładania SOS „Korporacja” funkcjonariusze zamierzali z czasem przekształcić ją w sprawę operacyjnego rozpracowania (SOR)⁷.

² Mirosław Wowry (ur. 1958), pozyskany jako tajny współpracownik 2 II 1979 r., przyjął pseudonim „Kondor I”, który następnie zmieniono na „Piotr”. Dokumenty dotyczące ww. nie zachowały się w komplecie (brak znacznej części dokumentów z lat 1979–1989). Informacje, które przekazywał SB, dotyczyły m.in. działaczy NZS w filii UŚ w Cieszynie. Współpracował do 1990 r. Zob. AIPN Ka, 0025/3537, t. 1–2 (Teczka personalna i teczka pracy TW).

³ AIPN Ka, 047/840, Analiza sprawy operacyjnego sprawdzenia krypt. „Zmowa”, 12 III 1981 r., k. 117.

⁴ Paweł Rzycznik (ur. 1958), działacz NZS, organizator Komitetu Strajkowego w listopadzie 1980 r. w filii UŚ w Cieszynie. Rozpracowywany w ramach SOS „Zmowa” i SOR „Korporacja”.

⁵ Prowokacja bydgoska – pobicie działaczy NSZZ „Solidarność” podczas sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej przez funkcjonariuszy MO 19 III 1981 r. w Bydgoszczy. W sesji brał udział wicepremier Stanisław Mach, a wśród pobitych był Jan Rulewski. Doprowadziło to do czterogodzinnego strajku generalnego 27 III 1981 r., który objął swym zasięgiem cały kraj.

⁶ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Meldunek operacyjny, 8 IV 1981 r. k. 14.

⁷ Według instrukcji o pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa resortu spraw wewnętrznych z 1970 r. (zarządzenie Nr 006/70 ministra spraw wewnętrznych z 1 II 1970 r.), „Sprawę operacyjnego sprawdzenia wszczyna się, gdy: [...] uzyskana informacja o przygotowaniach lub prowadzeniu wrogiej działalności przez daną osobę (grupę osób) wymaga potwierdzenia, [...] ujawnione przestępstwo lub występujące zjawisko

JAWNE
TAJNE

25. 04. 2007

data spec. znaczenia
OBUiAD Katowice

imię i nazwisko Monika Kobylarczyk
podpis

SPRAWA OPERACYJNEGO SPRAWDZENIA

Tom

W WYDZIALE „C” KWMO
w Bielsku - Białym
ZARZĄDZENIE
Nr BB-4822
z dnia 25.11.1980 Buba

Kryptonim „ZMOWA”

Nr ewidencyjny BB-4822

KAT. B 20

Nr archiwalny	
Kategoria akt	

Zaczęto dn. 21. 11. 1980 r.

Zakończono dn. 19. 03. 1980 r.

IPN Ka/047/840

296 II

27 marca 1981 r. został wybrany zarząd cieszyńskiego NZS, co odnotowano w dokumentacji sprawy. Znaleźć tu można informacje zarówno dotyczące składu, jak również liczbę osób uprawnionych i biorących udział w głosowaniu. Z czasem infiltracja środowiska zdecydowanie pogłębiła się i zaostrzyła. W meldunku operacyjnym funkcjonariusz Ryszard Wydra⁸ raportował: „Pogłębia się proces dezintegracji aktywu NZS przy filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Poprzez kontakty służbowe i operacyjne zainspirowano przeprowadzenie rozmów z Przewodniczącym Zarządu NZS Pawłem Rzyczniakiem. W rozmowach tych zasugerowano mu możliwość podjęcia po ukończeniu studiów pracy na uczelni. Jednakże warunkiem zatrudnienia go byłoby »polityczne urealnienie« jego myślenia. Równocześnie wprowadzono operacyjnie w środowiska NZS informację, iż Paweł Rzyczniak ubiega się o zatrudnienie po studiach na uczelni”⁹.

Działania te były powodem rezygnacji Rzyczniaka z funkcji przewodniczącego NZS. Starania SB przyniosły jednak skutek odwrotny od zamierzonego. Wybrany po wakacjach nowy zarząd z przewodniczącą Jolantą Wozimko¹⁰ został określony w aktach jako grupa „radykałów”¹¹.

Jednym z ważniejszych zagrożeń dla działalności NZS była dostępność informatorów SB, w ramach biblioteczki NZS, do wydawnictw bezdebitowych. Trzynastego lipca 1981 r. sporządzono plan przedsięwzięć w celu przejęcia materiałów propagandowych NZS Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie¹². W analizie sytuacji operacyjnej stwierdzono: „W Zarządzie NZS filii osobą odpowiedzialną za propagandę jest ob. Bielski Andrzej¹³ [...]. Z rozpoznania operacyjnego wynika, iż ww. jest w zasadzie jedyną osobą dostarczającą na teren filii literaturę bezdebitową oraz bezpośrednio organizującą na filii działalność propagandową. [...] Wg oświadczenia naczelnika Wydz[iału] Śledczego tut[ejszego] KW MO kpt. A. Dudka¹⁴ oraz Prokuratury Wojewódzkiej mgr. A. Zboraka¹⁵ nie widzą oni w chwili obecnej możliwości

wymaga ustalenia, czy jest następstwem wrogiego działania. [...] W toku sprawdzenia należy dążyć do wszechstronnego wyjaśnienia faktów wynikających z informacji. W przypadku potwierdzenia zawartych w informacji danych o przygotowaniach lub prowadzeniu wrogiej działalności albo ustalenia, że ujawnione przestępstwo jest wynikiem wrogiego działania, należy wszcząć sprawę operacyjnego rozpracowania”. Instrukcja o pracy operacyjnej z 1970 r. przewiduje natomiast, że „sprawę operacyjnego rozpracowania wszczyna się, gdy: [...] dana osoba (grupa osób) przygotowuje lub prowadzi wrogą działalność i zachodzi potrzeba rozpoznania form, metod, kierunku i zakresu działalności przestępczej oraz uzyskania dowodów tej działalności [...]. W sprawie operacyjnego rozpracowania stosuje się wszystkie niezbędne dla uzyskania założonego celu metody i środki pracy operacyjnej, a w szczególności wykorzystuje się posiadanych już lub pozyskiwanych do danej sprawy tajnych współpracowników” (T. Ruzikowski, *Instrukcje pracy operacyjnej aparatu bezpieczeństwa (1945–1989)*, Warszawa 2004, s. 135–136). Określenie w założeniach SOS „Korporacja” celu w postaci „likwidacji wszystkich wrogich tendencji występujących w NZS” wskazuje na intencję przekształcenia tej sprawy w sprawę operacyjnego rozpracowania (SOR).

⁸ Ryszard Wydra – funkcjonariusz Wydziału III KW MO w Bielsku Białej. Bliższych danych nie ustalono.

⁹ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Meldunek operacyjny, 23 VI 1981 r., k. 16.

¹⁰ Jolanta Wozimko (ur. 1960), wiceprzewodnicząca, następnie przewodnicząca NZS w filii UŚ w Cieszynie. Rozpracowywana w ramach SOR „Korporacja” oraz w ramach sprawy o sygn. II/1543 (materiały zniszczono).

¹¹ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Plan przedsięwzięć w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. „Zmowa”, 14 IX 1981 r., k. 29–33.

¹² *Ibidem*, Plan przedsięwzięć w celu przejęcia materiałów propagandowych NZS Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, 13 VII 1981 r., k. 20.

¹³ Andrzej Bielski (ur. 1956), student wychowania plastycznego UŚ, działacz NZS UŚ, odpowiedzialny za dystrybucję literatury bezdebitowej, pełnił funkcję szefa Komisji Kulturalnej, figurant (osoba rozpracowywana) SOR „Korporacja”.

¹⁴ Bliższych danych funkcjonariusza nie ustalono.

¹⁵ Bliższych danych prokuratora nie ustalono.

procesowego przejęcia wyżej opisywanych materiałów”¹⁶. Kontakt operacyjny „BH” miał ustalić spis materiałów znajdujących się w bibliotece, które następnie zamierzano przejąć operacyjnie. W sierpniu 1981 r. TW „Kondor I” dostarczył materiały z biblioteczki NZS¹⁷.

28 sierpnia 1981 r. został zatwierdzony plan tajnego przeszukania pomieszczeń Domu Studenckiego „Uśka” – filii Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie¹⁸. W wyniku operacyjnego rozpoznania ustalono również, że oprócz materiałów wydawanych legalnie NZS posiada również materiały o charakterze „antypaństwowym”, wydawane przez Komitet Samoobrony Społecznej „KOR” (KSS KOR), Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO) i Ruch Młodej Polski (RMP).

Punktem kolportażu było pomieszczenie NZS, mieszczące się w Domu Studenckim „Uśka”. W czasie wakacji część biblioteczki NZS została zdeponowana w bibliotece filii UŚ w Cieszynie, a druki ulotne w pokoju NZS. Materiały wyniesione przez TW „Kondor I” potwierdziły „[...] celowość dokonania tajnego przeszukania w pomieszczeniu NZS, w celu przejęcia najbardziej napastliwych materiałów bezdebitowych [...]”¹⁹. W związku z tym ogłoszono na 28 i 29 sierpnia 1981 r. plany odkażania budynku przez służby sanitarne i wszyscy mieszkańcy Domu Studenckiego „Uśka” zmuszeni zostali do opuszczenia go na okres dwóch dni²⁰.

Plan został zrealizowany, co potwierdza dalsza część sprawy „Korporacja”. Nadzór nad przeszukaniem, przeprowadzonym według zatwierdzonego planu, pełnił naczelnik Wydziału III KW MO w Bielsku Białej – mjr Ryszard Janik²¹. W trakcie działań operacyjnych uzyskano oryginały lub wykonano fotokopie materiałów propagandowych NSZZ „Solidarność” i NZS oraz materiałów organizacyjno-programowych cieszyńskiego i innych NZS. Zdobyto listę członków cieszyńskiego NZS oraz około 1100 egzemplarzy ulotnych materiałów propagandowych NSZZ „Solidarność” i NZS, około 80 egzemplarzy projektów plakatów propagandowych i około 100 egzemplarzy periodycznych materiałów NSZZ „Solidarność” i NZS. Dla uwiarygodnienia planów odkażania budynku przez służby sanitarne rozpylono na terenie akademika chemikalia o charakterystycznym zapachu środków dezynfekujących²².

Przeprowadzenie tego typu akcji umożliwiło wykazanie, że na terenie akademików cieszyńskiej filii UŚ NZS prowadziło działalność skierowaną przeciwko ustrojowi PRL oraz propagowało w środowisku akademickim wrogą ideologię polityczną m.in. poprzez rozpowszechnianie w środowisku filii materiałów o treści antyradzieckiej, antypartyjnej i antyrządowej. W efekcie tych działań sprawę przekwalifikowano na sprawę operacyjnego rozpracowania (SOR)²³.

Dokumenty SB z 14 września 1981 r. wskazują, iż sprawa operacyjnego sprawdzenia „Korporacja” została przekwalifikowana na sprawę operacyjnego rozpracowania, a kryptonim sprawy pozostał ten sam²⁴. W efekcie działań SB w roku akademickim 1980–1981 udało się

¹⁶ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Plan przedsięwzięć w celu przejęcia materiałów propagandowych NZS Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie, 13 VII 1981 r., k. 20.

¹⁷ *Ibidem*, Meldunek operacyjny, 22 VIII 1981 r., k. 23.

¹⁸ *Ibidem*, Plan tajnego przeszukania pomieszczeń Domu Studenckiego „Uśka” – filii UŚ w Cieszynie, 26 VIII 1981 r., k. 24.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*. Plan tajnego przeszukania z 26 VIII 1981 r. zrealizowano 29 VIII 1981 r. W ramach działań operacyjnych wykorzystano kontakt operacyjny „PD” (bliższych danych nie ustalono). Nie ustalono również bliższych danych funkcjonariuszy, biorących udział w przedsięwzięciu.

²¹ Bliższych danych funkcjonariusza nie ustalono.

²² AIPN Ka, 047/997, t. 1, Notatka służbowa dot. penetracji lokalu NZS, 31 VIII 1981 r., k. 105.

²³ *Ibidem*, Plan przedsięwzięć w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. „Zmowa”, 14 IX 1981 r., k. 31.

²⁴ *Ibidem*.

doprowadzić do konfliktu w zarządzie cieszyńskiego NZS. Jednak sytuacja wymknęła się spod kontroli i nowe władze okazały się bardziej radykalne od wcześniejszych. Wszyscy wraz z nową przewodniczącą Jolantą Wozimko zostali natychmiast objęci „opieką” SB, natomiast za głównych wrogów uznano Ludwika Kowalskiego²⁵ i Andrzeja Bielskiego. Dokument z 7 października 1981 r. jest poświęcony w całości planom kompromitacji działaczy NZS:

„1) w stosunku do Andrzeja Bielskiego:

a) wystosowania w imieniu A. Bielskiego ofert do biur matrymonialnych, spowodowanie otrzymania przez niego ofert na adres Domu Studenta;

b) wprowadzenia poprzez osobowe źródła informacji w środowisko filii informacji, iż jest on homoseksualistą;

c) wprowadzenie (metodą jw.) na teren filii rysunków satyrycznych sugerujących, iż jest on homoseksualistą;

2) w stosunku do Ludwika Kowalskiego:

a) poprzez osobowe źródła informacji wprowadzić w środowisko filii informacje sugerujące, iż Ludwik Kowalski jest narkomanem;

b) wprowadzenie L. Kowalskiego do spraw prowadzonych przez Wydz[iał] Kryminalny KW MO i KM MO w Cieszynie na narkomanów;

c) spowodowanie częstych kontaktów L. Kowalskiego z funkcjonariuszami MO (w ramach spraw narkomanów)²⁶.

W związku z tym wystosowane miały być do biur matrymonialnych oferty w imieniu Andrzeja Bielskiego, TW „Marta”²⁷ miał dostać zlecenie na wykonanie dziesięciu rysunków satyrycznych sugerujących, iż A. Bielski jest homoseksualistą, a TW „Kondor I” i TW „Kowalski” dostali zadanie, polegające na rozkolportowaniu tych rysunków. Z kolei funkcjonariusz Wydra zobowiązany został do rozesłania do prokuratur i komend MO w Cieszynie i Bielsku Białej anonimów sugerujących, iż Ludwik Kowalski jest narkomanem²⁸. Powyżej opisane metody działań miały charakter prowokacji i były obliczone na zdyskredytowanie działaczy NZS w oczach środowiska studenckiego.

Przy realizacji SOR „Korporacja” funkcjonariusze borykali się z trudnościami natury technicznej. W jednej z analiz zapisano np.: „Mimo zamówień nie docierają dokumenty »W« [perlustracja korespondencji]. Także do tej pory (zamówienie z dnia 15 czerwca 1981 r.) Wydział »W« nie zorganizował skrzynki pocztowej nieodzownej do prawidłowej pracy z osobowymi źródłami informacji. Złożono zamówienie na rozpoznanie możliwości zainstalowania urządzeń »PP« [podśluch pokojowy] w lokalu NZS. Wydział »T« [techniki operacyjnej] udzielił odpowiedzi, iż nie widzi możliwości techniczno-operacyjnych zastosowania urządzeń »PP« na obiekcie. Mimo zamówień komunikaty »PT« [podśluch telefoniczny] docierają sporadycznie”²⁹. Z powyższej notatki wynika jasno, jak dużą wagę funkcjonariusze SB przywiązywali do realizacji opisanej sprawy.

Wniosek o zakończenie sprawy sporządzono z datą 17 lipca 1982 r., a w rubryce „sposób zakończenia” znalazła się adnotacja: „przeprowadzono działania dezintegrujące i kompro-

²⁵ Ludwik Kowalski, działacz NZS w filii UŚ w Cieszynie, szef Komisji Interwencyjno-Rewizyjnej, figurant SOR „Korporacja”.

²⁶ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Plan kompromitacji aktywistów NZS filii UŚ w Cieszynie Ludwika Kowalskiego i Andrzeja Bielskiego, 7 X 1981 r., k. 34–35.

²⁷ Bliższych danych nie ustalono.

²⁸ W aktach nie znaleziono dokumentów potwierdzających wykonanie wymienionych działań.

²⁹ AIPN Ka, 047/997, t. 1, Plan przedsięwzięć w sprawie operacyjnego rozpracowania krypt. „Zmowa”, 14 IX 1981 r., k. 30.

mitujące środowisko NZS. Z figurantami sprawy oraz innymi aktywistami cieszyńskiego NZS przeprowadzono rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze³⁰.

W obliczu braku kompletnych źródeł, dotyczących działalności SB wobec NZS na innych wydziałach Uniwersytetu, trudno jednoznacznie stwierdzić, czy metody pracy funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa w filii tej uczelni w Cieszynie były wyjątkowe. Nic nie wskazuje na to, aby tamtejszy NZS był bardziej radykalny niż w innych ośrodkach. Zakres działań SB w stosunku do działaczy studenckich tej organizacji był jednak niewątpliwie szeroki. Można przyjąć tezę, że tak silne zaangażowanie SB w rozpoznanie i zwalczanie działalności cieszyńskiego NZS wynikało z faktu, iż rozpracowywano środowisko studenckie, co prawda w małym, ale położonym tuż przy granicy z Czechosłowacją ośrodku akademickim.

MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

AIPN Ka

TAJNE
spec. znaczenia

JAWNE
na podstawie art. 66 ust. 3 w związku z art. 2 pkt. 1
ustawy z dnia 22 stycznia 1999r. o ochronie
informacji niejawnych (Dz.U. nr 11 poz. 95 z późn.zm.)

data oceny 15.12.05
imię i nazwisko Mariano Kozłowski
podpis _____

**SPRAWA
OPERACYJNEGO ROZPRACOWANIA**

Tom I **KAT. B**
20

Kryptonim „KORPORACJA”
Nr ewidencyjny BB-5108

W WYDZIALE „C” KWMO
w Bielsko-Biala
ZAREJESTROWANO
pod nr BB-5108
data 21.09.1982 podpis _____

Nr archiwalny	Zaczęto dn. <u>09.09</u> 19 <u>82</u> r.
Kategoria akt	Zakończono dn. <u>17.07</u> 19 <u>82</u> r.

EO-73/74 IPN Ka/0 47/997 x.1

³⁰ *Ibidem*, Wniosek o zakończenie sprawy, 17 VII 1982 r., k. 14.